

ANTIBIOTICUMGEBRUIK EN -RESISTENTIE BIJ DIEREN: RESULTATEN IN 2024 : BEOORDELING OP HET EINDE VAN EEN PERIODE VAN ACTIVITEITEN

In 2024 liep een periode af van activiteiten die werden gelanceerd in het kader van de “Visie 2024” van AMCRA, het tweede Antibioticaconvenant en het eerste *One Health* Nationaal Actieplan voor de bestrijding van antimicrobiële resistentie. Verschillende indicatoren die worden gebruikt om trends in het gebruik van antibiotica en antimicrobiële resistentie bij dieren in België op te volgen, laten positieve signalen zien: van de vier doelstellingen om het antibioticagebruik te verminderen, zijn er drie bereikt en de antibioticaresistentie bij voedselproducerende dieren daalt. Het percentage bedrijven met een hoog antibioticagebruik is ook gedaald in alle opgevolgde sectoren. Voor het eerst zijn er voor 2024 antibioticagebruikscijfers gepubliceerd voor melkvee en vleesvee, evenals voor kalkoenen en alle categorieën van kippen in de vlees- en legkolom.

Antibioticaresistentie vormt een bedreiging voor de volks- en de diergezondheid. Er worden zowel nationaal als internationaal heel wat inspanningen geleverd om de werking van antibiotica te vrijwaren. In België is de dierlijke sector verbintenissen aangegaan die hun weerslag vinden in de “[Visie 2024](#)” van AMCRA, de tweede [Antibioticaconventie](#) en het [One Health Nationaal Actieplan voor de bestrijding van antimicrobiële resistentie](#). Op het einde van deze periode kan een evaluatie worden gemaakt op basis van de resultaten die gepubliceerd en gedetailleerd zijn in het [BelVet-SAC-rapport](#). De resultaten worden hieronder weergegeven, samen met de nieuwe doelstellingen die zijn gepubliceerd in de AMCRA “[Visie 2030](#)”.

1. **De totale verkoop van antibiotica is met 59,9% gedaald ten opzichte van 2011.** De cumulatieve reductie is hoog, maar de doelstelling van 65% reductie is niet gehaald door een stijging van de verkoop gemeten in 2024 vergeleken met 2023 (+ 6,3%). Het resultaat van 2024 is tegen de trend van de afgelopen drie jaar in. Dit is mogelijk (deels) te wijten aan de opkomst van het blauwtongvirus in België, dat een aantal gevolgen heeft gehad voor de gezondheid van herkauwers, waaronder de vatbaarheid voor secundaire bacteriële infecties. De stijging in 2024 verandert niets aan de doelstelling om de totale verkoop van antibiotica tegen 2030 met 70 % te verminderen.
2. **De verkoop van met antibiotica gemedicineerde voeders is met 89,1 % gedaald ten opzichte van 2011.** De doelstelling van 75% reductie is in 2024 ruimschoots bereikt dankzij een geleidelijke en continue vermindering, jaar na jaar, van het gebruik van met antibiotica gemedicineerde voeders. Dit sterk resultaat is bereikt door zelfregulering en initiatieven van de mengvoederindustrie. Het doel is om vanaf 2027 te stoppen met de productie van met antibiotica gemedicineerde voeders.
3. De verkoop van **(fluoro)quinolones en de 3de/4de generatie cefalosporines** (kritisch belangrijke antibiotica met hoogste prioriteit voor de volksgezondheid) **is gedaald met 81,0 % ten opzichte van 2011.** De doelstelling van 75% reductie is ruimschoots bereikt dankzij een sterke vermindering met 21,7 % in 2024 ten opzichte van 2023. Dit is een bemoedigend resultaat dat de sectoren doet evolueren naar de verwachte 90 % reductie tegen 2030.
4. **De verkoop van colistine** (kritisch belangrijke antibiotica met hoogste prioriteit voor de volksgezondheid) **kwam overeen met 0,69 mg/kg biomassa in 2024.** De langetermijndoelstelling is om de verkoop van colistine onder de 1 mg/kg biomassa te houden. Sinds 2012 is de verkoop van colistine met 85,4% gedaald.

Een doelstelling die was vastgesteld voor eind 2024 en die de komende jaren verder moet worden nagestreefd, is een maximum van 1% van de gebruikers in alarmzone¹. Dit zijn bedrijven die worden gekenmerkt door een structureel hoog antibioticagebruik. Op basis van de in 2024 waargenomen gebruikscijfers is **deze doelstelling bereikt voor niet-gespeende biggen, zeugen en beren en vleeskippen**. Vergeleken met 2023 is in alle andere diercategorieën het percentage gebruikers in de alarmzone gedaald en bedroeg in 2024 respectievelijk 1,7 % en 1,9 % bij vleesvarkens en gespeende biggen, en 3,7 % bij vleeskalveren.

¹ Definitie in bijlage 3 van het antibioticumconvenant 2021-2024: <https://favv-afscab.be/nl/antibioticaresistentie-het-nationale-convenant-2021-2024>

Een primeur voor 2024 is de publicatie in het BelVet-SAC rapport van de resultaten van het antibioticagebruik bij melk- en vleesvee, kalkoenen en alle categorieën van kippen in de vlees- en legkolom. Op basis van deze eerste gegevens kunnen we concluderen dat het hoogste antibioticagebruik op rundveebedrijven plaatsvindt bij kalveren jonger dan drie maanden, vanwege de hogere gevoeligheid op infecties bij deze jonge dieren. Aan de andere kant verdient het gebruik van intramammaire tubes met cefalosporines van de 3de en 4de generatie bij volwassen melkvee aandacht, aangezien 2/3 van de totale verkoop van deze moleculen in België voor rekening komt van intramammaire tubes. Onder alle categorieën kippen en kalkoenen is het gebruik het hoogst bij vleeskalkoenen, wat dus hoger is dan het gebruiksniveau gemeten bij vleeskippen. Dit resultaat toont het belang aan van het verzamelen van het antibioticagebruik op alle veehouderijen voor alle diersoorten en alle productietypes, om het antibioticagebruik over de hele lijn te verminderen en te verbeteren. **De analyse van trends in het gebruik van antibiotica bij deze nieuwe diersoorten en -categorieën maakt het mogelijk om vanaf 2026 te werken aan reductieplannen met doelstellingen die specifiek zijn voor deze diersoorten.**

De antibioticaresistentie van de Gram-negatieve indicatorbacterie *Escherichia coli* neemt af bij de meeste voedselproducerende dieren en is stabiel bij jong vleesvee. De trend is dalend, maar er zijn verschillende resultaten: de prevalentie van bepaalde resistentieprofielen is historisch zeer laag, bijvoorbeeld met betrekking tot colistine, terwijl er voor andere soorten resistentie een min of meer duidelijke afname is, zoals bij ESBL-producerende *E. coli* stammen, die zeer sterk afnemen bij varkens, maar minder sterk bij vleeskalveren. In het geval van de Gram-positieve indicatorbacteriën *Enterococcus faecalis* en *E. faecium* daalde de resistentie in de categorieën waar deze het hoogst was (vleeskalveren en vleeskuikens) en bleef deze stabiel in de andere diercategorieën.

Met de ambitie om de reeds genomen stappen verder te zetten en om de geleverde inspanningen uit te breiden naar alle sectoren, waaronder gezelschapsdieren en paarden, is de overheid begonnen met overleg met sectororganisaties om een **nieuw Antibioticaconvenant en een nieuw One Health Nationaal Actieplan voor de bestrijding van antimicrobiële resistentie** te ontwikkelen. Deze initiatieven onderstrepen het belang van samenwerking tussen de overheid en sectororganisaties om de gestelde doelstellingen te bereiken.

Voor meer informatie

Dr Fabiana Dal Pozzo – coördinatrice AMCRA

0479 56 04 20

fabiana.dalpozzo@amcra.be

AMCRA is het Kenniscentrum voor antibioticagebruik en -resistentie bij dieren in België. AMCRA heeft als missie 1) voorkomen van antibioticumresistentie om volks- en diergezondheid en dierenwelzijn te vrijwaren, 2) streven naar een rationele reductie van antibioticagebruik en een duurzaam antibioticumbeleid in de diergeneeskunde in België, 3) analyseren, communiceren en sensibiliseren. Voor meer informatie: www.amcra.be

Het "Convenant tussen de Federale Overheid en alle betrokken sectorpartners betreffende de vermindering van het gebruik van antibiotica in de dierlijke sector" voor de periode 2021-2024 werd ondertekend door de Federale Overheid, vertegenwoordigd door de Ministers van Volksgezondheid en Landbouw, de sectororganisaties pharma.be, ABS, BFA, Boerenbond, FWA, de sectororganisaties (Landsbond Pluimvee en VEPEK), de dierenartsenverenigingen UPV, VeDa en SAVAB-Flanders, de gewestelijke ordes der dierenartsen (NGROD en CRFOMV), de dierengezondheidsverenigingen ARSIA en DGZ, de lastenboekbeheerders Belbeef, Belplume, Belpork, BVK vzw, Codiplan, MilkBE, AB Register en AMCRA.

Gedetailleerde resultaten over de verkoop en het gebruik van antibiotica bij dieren in België zijn terug te vinden in het laatste BelVet-SAC rapport (www.fagg.be). Een samenvatting van de resultaten over de verkoop, het gebruik en resistentie, alsook de activiteiten van de organisaties die het Antibioticumconvenant ondertekend hebben, kunnen geraadpleegd worden in de publieke rapporten, beschikbaar op de websites www.amcra.be en www.favv.be.